

Л.Г. Бакуменко, канд. наук із соц. комунікацій, директор наук. бібл.
(ХДУХТ, Харків)

РОЗВИТОК НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ЯК ОДНІЄЇ З ДОМІНУЮЧИХ УЧАСНИЦЬ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В УНІВЕРСИТЕТІ

У сучасних умовах ми спостерігаємо стрімкий розвиток застосування електронних технологій в системі освіти, змінюються підходи до освітнього процесу, застосовується синергетична концепція розвитку освіти, формуються нові більш прогресивні та ефективні способи подачі інформації.

На сьогодні залишається актуальним визначення інформації, сформульоване в середині минулого століття «батьком кібернетики» Норбертом Віннер, згідно з яким особлива нематеріальна і неенергетична субстанція стає інформацією тільки в процесі взаємодії комунікантів, які її передають і сприймають. Інформаційний процес вважається успішним, якщо один суб'єкт здатний доступно передати ідеї або досвід. Отже, ролі учасників інформаційного процесу, розрізняються функціонально, але однакові за важливістю внеску в кінцевий результат.

Інформаційні процеси передбачають збирання, пошук, опрацювання, подання, зберігання, передавання, використання, захист даних. Пріоритетом досягнення якості цих процесів є діяльність бібліотечних закладів, зокрема бібліотеки вишу. Саме бібліотека, поряд з науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти, є повноцінною учасницею інформаційного процесу, її внесок як інформаційної складової, що забезпечує створення, вдосконалення, зберігання та надання у користування якісних інформаційних продуктів, має суттєве значення у навчальному процесі.

Що хоче від бібліотеки інформаційне середовище? Воно хоче, щоб у бібліотеці, як і в ньому самому, вирували різноманітні носії інформації, щоб у ній перехрещувалися всі канали інформації, щоб у неї можна було брати не окремі документи, а синтезовані, узагальнені, тематично згруповані бібліотечні інформаційні продукти. Саме такий шлях розвитку бібліотечних закладів дозволяє їм виживати, працювати на зростання іміджу, бути конкурентоспроможними, не втрачати постійних та залучати нових користувачів.

Сьогодні формується новий образ бібліотеки, пов'язаний з розвитком інфосфери. Бібліотека розглядається вже не тільки як книгосховище та середовище для обслуговування користувачів, що знаходяться в її межах, а як інформаційний центр з інтегрованими інформаційними ресурсами та наданням відкритого доступу до них без часових та просторових обмежень.

Поряд з цим, специфіка бібліотеки закладу вищої освіти полягає у тому, щоб діяти відповідно потребам та напрямам діяльності вишу, бути корисною та залишатись одним із головних структурних підрозділів. Цей шлях обрала наукова бібліотека Харківського державного університету харчування та торгівлі, акцентуючи увагу на виконанні першочергових завдань, пов'язаних з діяльністю вишу:

- сприяння науковій та навчально-методичній діяльності кафедр, науково-педагогічних працівників університету;

- розвиток бібліотечно-інформаційного сервісу, локальної мережі бібліотеки та університету, формування та організація доступу до електронної бібліотеки університету;

- створення інституціонального репозитарію – електронного архіву наукових видань університету у тому числі кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти (наповнення, редагування, зберігання, надання доступу до повних текстів), а також формування архіву друкованих та видань на електронних носіях університету;

- створення електронних бібліографічних баз даних (електронного каталогу з відкритим доступом);

- сприяння бібліо- та наукометричному напрямку роботи університету (організація та участь у наукових заходах з цієї тематики, реєстрація та консультації з питань реєстрації у наукометричних базах даних Scopus, Web of Science, Springer Nature, наповнення наукометричної бази даних Index Copernicus, розміщення інформації стосовно бібліо- та наукометрії на Web-сторінці наукової бібліотеки);

- сприяння та підтримка руху академічної доброчесності в університеті (доповіді на вченій раді університету та факультетів, на секційних засіданнях конференцій та конференціях з питань академічної доброчесності, участь у підготовці нормативно-регламентуючих документів, перевірка робіт в антиплагіатній системі Strike Plagiarism, консультування щодо питань перевірки робіт на предмет плагіату, трактування звітів подібності тощо).

Отже, орієнтація наукової бібліотеки в своїй роботі на потреби університету, синергетична спрямованість на об'єднання зусиль стосовно підготовки майбутніх фахівців впливає на покращення якості кінцевого результату навчання, здобуття студентами фахових компетенцій через їх інформаційну підтримку пізнавальної активності.